

Geachte Dr. Bleker,

In uw brief dd. Xxxx dringt u aan uiterlijk woensdag 20 april geïnformeerd te worden over het standpunt van het college over de risico's en eventueel op te leggen beperkingen in het gebruik van een aantal middelen. Het betreft hier zoals u in uw brief vermeldt veldtoepassingen in boomgaarden voor appel en peer, veldtoepassingen in hogeboomkwekerijgewassen, beiden toepassingen voor professioneel gebruik, alsmede alle buitentoepassingen van gewasbeschermingsmiddelen op basis van neonicotinoïden, toegelaten voor niet-professioneel gebruik.

Het college heeft de risico's van deze toepassingen beoordeeld en heeft geconcludeerd dat met aanvullende gebruiksrestricties de risico's van de bedoelde toepassingen acceptabel zijn. Het college is in overleg getreden met de betrokken toelatinghouders om deze gewenste maatregelen te bespreken. Dit overleg heeft ertoe geleid dat door de toelatinghouders een verzoek is ingediend tot wijziging van de wettelijke gebruiksvoorschriften. Het college heeft beoordeeld dat met de voorgestelde wijzigingen die per direct geïmplementeerd zullen worden, de toepassingen geen onaanvaardbaar risico opleveren.

In uw bief gaat u ook in op mijn brief van 13 april jl. waarin ik u informeer over de planning van de herbeoordeling die thans op verzoek van de tweede kamer door het Ctgb uitgevoerd wordt. U verzoekt het proces zodanig in te richten dat de eindresultaten op **15 (??)** juni 2011 kunnen worden opgeleverd. Ik zeg u toe uiterlijk **15 (??)** juni over de behaalde resultaten te rapporteren en over de besluiten omtrent toelatingen die het college op grond van deze herbeoordeling neemt.

In het hiernavolgende ga ik in op het juridisch kader van het toelatingsproces en de mogelijkheden en onmogelijkheden die de wet het college biedt om in te grijpen in verleende toelatingen. Vervolgens ga ik specifiek in op de effecten van de bedoelde toepassingen op bijen. Ook zal ik ingaan op het besluit dat het college over de door u bedoelde toepassingen genomen heeft en toelichten welke middelen het besluit betreft en welke maatregelen genomen zijn om de risico's voor bijen en andere niet-doelwitsoorten te reduceren. Tenslotte zal ik ingaan op het totale proces van de herbeoordeling en de resultaten die op **15 (??)** juni opgeleverd zullen worden.

Juridisch kader

Krachtens artikel 40 of artikel 41 van de wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden kan het college ingrijpen in een lopende toelating van een gewasbeschermingsmiddel. Het juridisch kader van beide artikelen legt op het Ctgb de bewijslast om aan te tonen dat er voldoende concrete aanwijzingen zijn dat niet meer aan de toelatingseisen wordt voldaan, alsmede om aan te tonen dat het Ctgb bij zijn ingrepen op de lopende toelatingen een gedegen afweging van belangen heeft gemaakt, vooral waar het betreft de proportionaliteit van de maatregel en de wijze waarop is omgegaan met de aflever- en opgebruiktermijn.

Daarnaast eist het Bestuursreglement regeling toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden Ctgb 2007 dat bij een ambtshalve ingreep in toelatingen een uitgebreide hoor- en wederhoorprocedure wordt toegepast.

Dit juridisch kader is mede bepalend voor de wijze waarop het college in kan grijpen in een reeds toegelaten toepassing en de tijdslijnen waarlangs een besluit dat hierover genomen wordt geïmplementeerd wordt.

Effecten van neonicotinoïden houdende gewasbeschermingsmiddelen op bijen

De huidige stand van de wetenschap geeft aan dat een complex van factoren ten grondslag ligt aan de bijensterfte die de afgelopen jaren waargenomen is. Op basis van de nu bij het college beschikbare gegevens kan het college niet aannemelijk maken dat de in uw brief aangehaalde toepassingen substantieel bijdragen aan de bijensterfte zoals die in Nederland waargenomen is. Het college blijft zich met grote aandacht richten op de wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied en zal zodra nieuwe informatie beschikbaar is dit meewegen en waar nodig onmiddellijke actie ondernemen aangaande eventuele inperkingen van gebruik van deze middelen.

Het college onderkent wel dat de bedoelde toepassingen een verhoogd risico laten zien en dat extra mitigerende maatregelen hiervoor aangewezen zijn – waarmee overigens niet is gezegd dat het opleggen van deze maatregelen daadwerkelijk de bijensterfte zal beperken.

Wijziging op verzoek van de toelatinghouder

Het college heeft zich gezien het voorgaande tot het uiterste ingespannen om de toelatinghouders ertoe te bewegen om voor de betrokken middelen op grond van *good product stewardship* per direct een aantal gebruiksbeperkingen door te voeren. Hoewel de toelatinghouders benadrukken dat er geen wetenschappelijk verband is aangetoond tussen het gebruik van de betrokken middelen en de grootte van de bijensterfte, hebben zij zich hiertoe bereid verklaard. Daarnaast hebben zij aangegeven om zich in te spannen om de gebruikers zo snel en zo goed mogelijk te informeren omtrent de nieuwe gebruiksvoorschriften. Als voorwaarde daarbij werd van hun kant echter nadrukkelijk gesteld dat in het kader van een zorgvuldige afweging van belangen een passende aflever- en opgebruiktermijn wordt verleend.

In concreto betekent dit dat het college voor een 10-tal middelen besloten heeft tot een wijziging WGGA. Negen van de betreffende middelen zijn op basis van de werkzame stof Imidacloprid. Eén middel (Actare) is op basis van de werkzame stof thiamethoxam.

Het betreft de volgende middelen:

- 1) Middelen voor professioneel gebruik waarvan de toegelaten veldtoepassingen in boomgaarden voor appel en peer, alsmede veldtoepassing in boomkwekerijgewassen obv nieuw beschikbaar gekomen informatie hoge verhoogde risico's laten zien:
 - a) Admire O Teq
 - b) Admire +
 - c) Imex-Imidacloprid (parallele toelating van Admire+)
 - d) Kohinor 70 WG (parallele toelating van Admire+)
 - e) Actara (obv thiamethoxam).
- 2) Middelen voor niet-professioneel gebruik uitsluitend buiten waarvan de toegelaten buitentoepassingen een verhoogd risico laten zien obv voortschrijdend inzicht omtrent de uitvoerbaarheid van aan particulieren gecommuniceerde gebruiksrestricties.
 - a) Provado Garden
 - b) Admire N (afgeleide toelating van Provado Garden)
 - c) Gazon-Insect (afgeleide toelating van Provado Garden)

- 3) Middelen voor niet-professioneel gebruik zowel binnen als buiten waarvan de toegelaten buitentoepassingen een verhoogd risico laten zien obv voortschrijdend inzicht omtrent de uitvoerbaarheid van aan particulieren gecommuniceerde gebruiksrestricties.
 - a) Admire N-Pin
 - b) Pokon Plantsticks (afgeleide toelating van Admire N-Pin)

Voor alle middelen zijn gebruiksbepalingen opgelegd die het risico terugbrengen tot een acceptabel niveau. In het besluit is opgenomen dat de gebruiksbepalingen terstond gecommuniceerd worden naar de doelgroepen. Tevens is in het besluit opgenomen voor alle toegelaten verpakkingen een opgebruik en aflevertermijn tot 1 oktober 2011 te verlenen. Deze opgebruik en aflevertermijn doet recht aan het voorziene effect van de maatregel op mens, dier dan wel milieu; de termijn waarin obv de lopende herbeoordeling tot besluitvorming overgegaan wordt met betrekking tot de overige toegelaten toepassingen van de bedoelde middelen; en de jurisprudentie die over te verlenen aflever- en/of opgebruiktermijnen aanwezig is.

Eindresultaten herbeoordeling

In het voor ons liggende traject van herbeoordeling van de middelen obv neonicotinoïden en fipronil en de eventueel daaraan te verbinden wijzigingen in de toelating zullen de in regelgeving vastgelegde procedures die gelden voor een door het college opgelegde wijziging gevolgd worden, tenzij de toelatinghouders bereid zijn om – voorzover nodig – mee te werken aan aanpassing van hun toelatingen door zelf een verzoek tot wijziging in te dienen.

Het college zal u op 15 juni 2011 berichten over de eindresultaten van de herbeoordeling van de betrokken middelen. Bij deze herbeoordeling zal het college de volgende nieuw beschikbaar gekomen informatie betrekken:

- 1) De in het kader van de recent afgeronde Europese plaatsingsprocedure van imidacloprid, thiametoxan, clothianidin en fipronil vastgestelde eindpuntenlijst;
- 2) Door in opdracht van toelatinghouders ingediende aanvullende studies in het licht van uitgevoerde en komende herbeoordeling van middelen op basis van de hierboven genoemde werkzame stoffen;
- 3) De openbare literatuur betreffende de effecten van neonicotinoïden en fipronil en de daarvan afgeleide middelen.

Op basis van deze gegevens beoordeelt het college de risico's van alle thans toegelaten toepassingen van imidacloprid, thiametoxan, clothianidin en fipronil. De overige toegelaten werkzame stoffen uit de groep der neonicotinoïden kenmerken zich door een acute toxiciteit die minimaal een factor 1000 lager is dan de hierboven genoemde stoffen. Voor de eerstgenoemde groep van stoffen is door de Europese commissie plaatsingsrichtlijn aangepast met *additional provisions to protect honeybees*. Voor de tweede groep, de overige stoffen is dit niet gebeurd.

Het college zal indien daar op grond van de beoordeling van bepaalde middelen aanleiding toe is met de toelatinghouders in overleg treden met het doel om voor die middelen obv een door de toelatinghouder in te dienen verzoek tot wijziging hierover te besluiten. Dit proces zal zodanig ingericht worden dat de eindresultaten hiervan op 15 juni opgeleverd kunnen worden.

Voor die gevallen waarvoor het college een wijziging van de toelating voor staat en de toelatinghouder daartegen in bezwaar gaat zal het college de daarvoor wettelijk vastgelegde procedures volgen.

Ik vertrouw erop u hiermee voor dit moment voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX